

ВИШИ СУД
У БЕОГРАДУ

28. 04. 2017

ПРИМЉЕНО

ПРИМЉЕНО
15 -05- 2017
СТОЈКОВИЋ ОАД

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ
ГжЗ - 57/17
Дана 21.03.2017.године
БЕОГРАД

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ивана Негића, председника већа, Александре Ђорђевић и Миленка Тодоровића, чланова већа, у парници тужиоца Небојше Стефановића из Београда, улица Партизанске авијације бр. 55, кога заступа Владимир Пантелић, адвокат из Београда, улица Кондина бр. 26/2, против тужених Сандре Петрушић из Београда, улица Жоржа Клемансоа бр. 19, Милана Ђулибрка из Београда, Жоржа Клемансоа бр. 19, Друштва за новинско издавачку делатност „Нин“ д.о.о. Београд, улица Жоржа Клемансоа бр. 19, које све заступа Душан Стојковић, адвокат из Београда, улица Његошева бр. 28А, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужених изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ бр. 299/16 од 29.11.2016. године, у седници већа одржаној 21.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду ПЗ бр. 299/16 од 29.11.2016. године у ставу првом, тако што се одбија захтев тужиоца Небојше Стефановића из Београда да му тужени Сандра Петрушић, Милан Ђулибрк и Друштво за новинско издавачку делатности „Нин“ д.о.о. Београд, сви из Београда на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом на овој износ почев од 29.11.2016. године па до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Београду ПЗ бр. 299/16 од 29.11.2016. године у ставу другом изреке, тако што се одбија захтев тужиоца Небојше Стефановића из Београда да се обавезе друготужени Милан Ђулибрк да као одговорни уредник објави ову пресуду у првом следећем издању недељених новина „Нин“ по правноснажности ове пресуде.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу четвртом изреке пресуде Вишег суда у Београду ПЗ бр. 299/16 од 29.11.2016. године, тако што се обавезује тужилац да туженима на име трошкова

парничног поступка исплати износ од 89.700,00 динара, у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ бр. 299/16 од 29.11.2016. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца Небојше Стефановића из Београда па су обавезани тужени Сандра Петрушић, Милан Ђулибрк и Друштво за новинско издавачку делатности „Нин“ д.о.о. Београд, сви из Београда да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због повреде части и угледа солидарно исплате износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом на овој износ почев од 29.11.2016. године па до исплате, све у року од 8 дана од дана пријема пресуде под претњом извршења. Ставом другим изреке обавезан је друготужени Милан Ђулибрк да као одговорни уредник објави ову пресуду у првом следећем издању недељених новина „Нин“ о правноснажности ове пресуде. Ставом трећим одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да суд обавезе првотужену Сандру Петрушић из Београда и трећетуженог Друштва за новинско издавачку делатност „Нин“ д.о.о. Београд да објаве ову пресуду у првом следећем броју недељних новина „Нин“ по правноснажности исте. Ставом четвртим изреке обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 52.600,00 динара у року од 8 дана до пријема пресуде под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде жалбу су благовремено изјавили тужени, и то против ставова првог, другог и четвртог изреке из свих законом прописаних разлога.

Тужилац је дао одговор на жалбу.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредаба члана 386 ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11....55/14), Апелациони суд налази да је жалба тужених основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачке 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које Апелациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању дана 16.06.2016. у штампаном издању недељника „Нин“ на насловној страни објављена је фотографија тужиоца са насловом „Небојша Стефановић главни фантом из Савамале“, као и у истом издању недељника текст под истим насловом. Аутор спорног текста је првотужена Сандра Петрушић, а оснивач недељника „Нин“ трећетужени, Друштво за новинско издавачку делатност „Нин“ д.о.о. Београд. У спорном тексту се наводи да је рушење у Савамали укључивало више структура:

„државне и недржавне и вишег нивоа власти по вертикали. Отуда је одговорност градског врха неспорна. Једино што није довољна, јер такав посао није био могућ без знања и помоћи министра полиције“, а у рубрици „Друштво“ на странама 16 до 22 објављен је текст под истим насловом и истим издвојеним делом текста испод наслова уз који је на целој страни објављена фотографија тужиоца са наднасловом „Акција рушења правне државе и реакција грађанске Србије“. На страни 17 је изнад самог текста издвојен део текста у коме је болдираним словима наведено „Одговорност министра полиције“ а у наставку је наведено „да у извештају омбудсмана пише да су пропусти о раду полиције организовани и спроведени у оквиру раније припремљеног плана и издатих налога“. У тексту је након излагања догађаја у Савамали и реакције грађана окупљених око иницијативе „Не даймо Београд“, пренето мишљење саговорника и то Драгана Поповића директора Центра за практичну политику те цитирана изјава бившег судије Зорана Ивошевића као и кратак навод извештаја заштитника грађана Саше Јанковића у којем се наводи да је у питању акција која је укључивала више различитих структура: „државне и недржавне структуре и више нивоа по вертикали“. У тексту новинар даље наводи да „мада у његовом извештају није именовано ко би могао да стоји иза непоступања полиције може се претпоставити да би то могао да буде неко веома моћан из извршне власти, да је тешко такав посао обавити без знања и помоћи министра полиције Небојше Стефановића“. У тексту се цитира затим део извештаја заштитника грађана у коме је наведено „да овакви пропусти у раду органа и службеника полиције нису резултат пропуста појединца већ су очигледно организовани и спроведени у оквиру раније припремљеног плана и издатог налога. Полицијски службеници и старешине укључујући начелиника полиције Управе за град Београд и в.д. Директора полиције нису знали или нису смели да идентитет налогодавца саопште свом органу“. У тексту је пренета и изјава Предрага Петровића извршног директора Центра за безбедносну политику који је изјавио да „да је тешко поверовати да било који полицијски службеник чак и да је познавао неког у градској власти могао да уради ишта од овога без сазнања врха полиције и да претпоставља да је врх полиције то морао да зна јер је полиција та која се оглушила о свој посао у ноћи рушења и која је са тим наставила. То што није покренула истрагу и што се секретар унутрашње контроле није покренуо истрагу, показује до које мере нису заинтересовани за тај случај. Тиме дају алиби тези да су саучесници“. У наредном делу текста новинар наводи да се свакако не могу амнестирати челници града на чију иницијативу је однет шут пре него што је грађанима чији су објекти срушени омогућено да то ураде сами и упркос чињенице да је пуномоћник Предузећа „Транспорт перони“ 10.05.2016. године обавестио градску управу да је поднео предлог за обезбеђење доказа у ванпарничном поступку, као ни тужилаштво које представља последњу сумњиву карику у случају Савамала не само на основу недостатка икаквих резултата у случају Савамала већ из разлога што је јавни тужилац полицији поверио вршење, предистражних радњи попут саслушања сведока иако постоји озбиљна сумња да полиција врши заташкавање. Дана 09.05.2016. године заштитник грађана је донео извештај бр. 13-32-2147/2016 деловодни број 17008 до 09.05.2016. године у коме је наведено да је на основу члана 138 став 1 Устава Републике Србије и члана 31 став 1 Закона о заштитнику грађана у поступку контроле законитости и

правилности рада Министарства унутрашњих послова по покренутој притужби већег броја грађана заштитник грађана утврдио да Полицијска управа за град Београд Министарства унутрашњих послова није благовремено и ефикасно поступала по пријавама грађана, да је организована група униформисаних, опремљених и маскираних лица учинила низ дела против права грађана на слободу и безбедност, непроведивост физичког и психичког интегритета. Наводи се да је тако прекршено право оштећених грађана на законит и правилан рад органа јавне власти надлежног да остварује и унапређује безбедност грађана и имовине, пружа подршку владавини права и обезбеђује остваривање Уставном и законом утврђених људских и мањинских права и слобода. У извештају се даље наводи да је у ноћи 24/25.04.2016. године у јутарњим часовима 25.04.2016. године организована моторизована група од више десетина црно униформисаних лица под фантомкама опремљених телескопским палицама и снажним батеријским лампама, привремено на око два часа преузела фактичку власт над делом Београда познатијем као Савамата. У улици коју су запречиле две радне машине они су применом и претњом примене физичке силе дрско и насилнички извлачили грађане из објеката и аутомобила одузимали им лична средства комуникације, спутавали им кретање, чак и гледање у црна возила без регистарских таблица која су патролирала крајем, претресали аутомобиле и објекте, однели два пиштоља и ловачку пушку коју су затекли у једној канцеларији однели видео записе са камера за обезбеђење, претили затечним грађанима да никоме не кажу шта се десило. Својом активношћу расчистили су од људи и обезбедили рушење више објеката које је спроведено помоћу неколико машина. По одласку групе маскираних људи, чим су могли поново да комуницирају и слободно се крећу више грађана је позвало дежурну службу Полицијске управе за град Београд а неки су пешке отишли у станицу Савски венац, сви су пријавили догађај у коме се стичу обележја кривичних дела која се гоне по службеној дужности. Уместо да хитно предузму све прописане и потребне мере и радње ради спречавања могућности даљег угрожавања безбедности грађана и имовине, потраге за лицима и обезбеђења и прегледа места догађаја оператери дежурне службе Полицијске управе за град Београд после консултација са надређеним упућивали су грађане да се обрате комуналној полицији Секретаријату за инспекцијске послове градске управе града Београда иако су знали или били дужни да знају да су ти органи ненадлежни да поступају по пријавама грађана те врсте. Грађани тврде да су звали број комуналне полиције који су добили од оператера дежурне службе ПУ за град Београд и да су их одатле упућивали назад на полицију а што је и правилно. Начелник комуналне полиције је службено изјавио у овом поступку да ниједан грађанин ту ноћ није звао комуналну полицију (законитост и правилност поступања комуналне полиције града Београда овај орган ће даље испитати у посебном поступку). Полицијска станица Савски венац у коју је физички дошао један од оштећених вратила га је на лице места са патролом која није обавила уобичајене и потребне полицијске послове и своје задатке. У извештају заштитник грађана наводи да наведени пропусти у раду органа и службеника полиције нису резултат пропуста појединца већ су очигледно организовани и спроведени у оквиру раније припремљеног плана и издатих налога. Полицијски службеници и старешине укључујући начелника Полицијске

управе за град Београд и вршиоца дужности директора полиције нису знали или нису смели да идентитет налогодавца саопште овом органу. Полицијска управа за град Београд није испунила законску обавезу да достави том органу све податке са којима располаже, а који су од значаја за поступак који води односно за остваривање циља превентивног деловања. Уместо тога неки подаци су стављени на располагање без одлагања, за неке је у полицијској управи утврђено да не постоје а тај орган их је нашао међу предатим материјалом; за неке је утврђено да постоје, а нису дати на увид нити накнадно достављени нити вероватно да постоје, поједине старешине дале су неистините изјаве покушавајући да одговорност за пропусте пребаце на најниже извршиоце – у поступку је чињенично утврђено да су говорили неистину. Ускраћивање односно давање неистинитих података део је напора да се заташка права природа овог случаја. Имајући у виду утврђене недостатке у раду заштитник грађана је упутио Министарству унутрашњих послове следеће препоруке: да Министарство унутрашњих послова без одлагања ефикасно спроведе све потребне мере и радње предвиђене прописима у виду идентификовања маскираних униформисаних лица које су грађани пријавили и да су извршили горе наведене дела као и њихове организаторе и помагаче, те прикупљене податке достави надлежном тужилаштву, као и да без одлагања спроведе поступак контроле рада полиције у коме ће полазећи од пропуста, чињеница и сазнања утврђених у овом поступку предузети мере из свог делокруга услед установљавања врсте и тежине индивидуалне одговорности запослених у министарству за пропусте утврђених овим актом и друге пропусте који евентуално буду утврђени у вези са предметним догађајем, као и да предузме мере потребне да се омогући боља заштита од брисања и контрола приступа снимцима позива грађана на дежурни телефонски број полиције наведених извештаја заштитника достави свим полицијским управама ради превенције сличних догађаја у будућности, те да у складу са чланом 31 став 3 Закона о заштити грађана о извршењу препорука обавести тај орган без одлагања а најкасније у року од 60 дана. У поступку контроле законитости и правилности рада Министарства унутрашњих послова ради испитивања да ли је Полицијска управа за град Београд законито и правило поступала по пријавама грађана и да ли у раду полиције постоје други пропусти у вези са предметним догађајем заштитник грађана је 04.05.2016. године обавио телефонски разговор са начелником ПУ за град Београд Веселином Милићем који је истакао да је на годишњем одмору и упутио заштитника на друге полицијске представнике. Дана 06.05.2016. године заштитник грађана је обавио разговор са вршиоцем дужности директора полиције Владимиром Ребићем, после рекапитулације догађаја в.д. директор полиције је на питање изјавио да није донео одлуку да полиција те ноћи не поступа по пријавама грађана са подручја Савамале иако је дежурна полицијска службеница грађанима у снимљеном разговору поменула врх полиције. Он је додао да је о збивањима на Савамали обавештен сутрадан око 12,00 часова да је преслушао аудио снимке разговора дежурне службе Полицијске управе за град Београд и да поступање Полицијске управе за град Београд види као „смушену активност“. Ребић је изјавио да постоји могућност да су дежурни полицијски службеници на пријаве грађана неправилно поступили вођени тиме што су телефонске пријаве грађана биле примљене у

време када су радње рушења и деловања лица под фантомкама на местима догађаја већ биле окончане. Даље је навео да је једна полицијска патрола Полицијске станице Савски венац те ноћи излазила на место догађаја и о затечном обавестила одсек за вршење увиђаја чији су службеници изјавили да током ноћи неће вршити увиђај „пошто варнички“. Ребић је даље изјавио да је Полицијска управа за град Београд обавестила јавно тужилаштво о догађајима у раним јутарњим сатима 25.04. на Савамали достављањем тзв. Д извештаја и да је јавно тужилаштво потом тој управи наложило прикупљање потребних обавештења. Ребић је додао и да је наложио да се у расветљавању овог случаја скину камере са свим околних места како би се могао утврдити правац доласка и одласка лица под фантомкама, и багера са места догађаја. Именовани в.д. Директора полиције закључио је да догађаји који су се догодили током 25. априла на Савамали „не превазилазе ниво Полицијске управе за град Београд“ односно да нису од таквог значаја који би захтевао ангажовање дирекције полиције. На крају извештаја заштитника грађана се закључује да су у поступку контроле утврђене чињенице и околности које недвосмислено указују да је у раним јутарњим часовима 25. априла у београдском насељу Савамала већем броју грађана прекршено право на слободу и безбедност, неповредивост физичког и психичког интегритета и заштиту имовине, и то дрским и насилничким вандалским понашањем веће групе маскираних лица, а да надлежни државни орган – полиција при Министарству унутрашњих послова није предузимала мере и радње које су за такав случај прописане и потребне. С обзиром на све околности и тежину случаја оценио је да се ради о организованом кршењу права грађана, усклађено на више нивоа између више државних и недржавних субјеката, што посебно забрињава. Због свега наведеног у складу са чланом 31 став 1, 2, 3 и 4 Закона о заштитнику грађана утврђени су недостаци у раду органа управе на штету права грађана како је већ наведено и дате су препоруке о томе како би уочене недостатке требало отклонити. Министар унутрашњих послова, овде тужилац - др Небојша Стефановић, је поводом текста у најновијем НИН-у друштву за новинарско издавачку делатног НИН д.о.о. Београд, преко Одељења за медије и комуникације Министарства унутрашњих послова Кабинета Министарства заведеног под бр. 421/16 дана 15.06.2016. године дао изјаву: „Да најновија страна НИН-а и текст у поменутих новинама нису ништа друго него још једно монструозно и скандалозно писање овог недељног часописа у коме су изнете ноторне лажи о њему и функцији коју обавља. Зато је приморан да реагује и јавно одбаци све неистините оптужбе које је тај недељник објавио у последњем броју и које немају било какве везе са истином. Због злонамерних оптужби и неистине које су изнели, одлучио је да поднесе тужбу, како би јавности Србије доказао колики су лажови. Сва средстава добијена у суду уплатиће у хуманитарне сврхе, како би од њихових лажи грађани имали макар неку корист. Њихово најновије блаћење само показује да они заправо не познају Закон о полицији, али ни друге законске акте Републике Србије. Да су макар мало прочитали могли би да виде како полиција функционише. Ни 1.000 насловних страна неће спречити да настави да обавља свој посао у интересу грађана Србије, као и да се сваки пут супротставља лажима и клеветама. Има пуно поверење у правосудни систем Србије и због тога ће правду потражити на суду“.

Тужилац није упућивао демант недељку НИН, а пре објављивања информације нико од новинара га није контактирао у вези спорног текста. На дан 14.02.2016. године као главни и одговорни уредник НИН-а наведен је Милан Ђурлибрк, а на дан 16.06.2016. године као главни уредник наведен је Милан Ђурлибрк а као одговорни уредник Никола Томић. У првостепеном поступку саслушани су тужилац и тужена Сандра Петрушић.

На овако правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је погрешно применио материјално право, и то чланове 5, 9, 73, 79, 112, 113, 114, 115, 116, 120 Закона о јавном информисању и медијима и члана 199 Закона о облигационим односима, када је нашао да постоји основ за накнаду нематеријалне штете у конкретном случају због повреде части и угледа тужиоца, па тиме и за објављивање пресуде у Недељнику НИН, у смислу члана 120, у вези са чланом 40 Закона о јавном информисању и медијима.

Устав Републике Србије, одредбом члана 18 став 3, јемчи непосредну примену људских и мањинских права која су зајемчена општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима.

Одредбом члана 10 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода прописано је у ставу првом да свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација, идеја, без мешања јавне власти, без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтевају дозволе за рад телевизијских, радио и биоскопских предузећа. Ставом 2 овог члана прописано је да пошто коришћење ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, оно се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву, у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања нереда или криминала, заштите здравља или морала, заштиту угледа и права других, спречавање у откривању обавештења добијених у поверењу или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

Како проистиче из генералних принципа члана 10 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, заштита права на слободу изражавања налази се у основи демократије. Слобода изражавања доприноси расправама о питању јавног значаја и подстиче свеукупан развој друштва и сваког појединца, као члана тог друштва. Насупрот томе, арбитрарне забране права на слободу изражавања карактеришу тоталитарне режиме где се индивидуално изражавање сматра опасним по друштвено јединство. Права заштићена чланом 10 обухватају не само право да се неко изрази о неком питању, већ и да прима информације и да има мишљење. Претпоставка за тако нешто је друштво које дозвољава слободну размену информација кроз бројне медије, укључујући штампу, телевизију, радио, књиге, часописе и сл.

Ставом 1 члана 10 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода предвиђена су три елемента права на слободу и изражавање: слобода поседовања сопственог мишљења; слобода саопштавања информација и идеја и слобода примања информација и идеја. Ове слободе морају се остваривати слободно, без мешања јавних власти и без обзира на границе. Слобода поседовања сопственог мишљења је предуслов за друге слободе које су гарантоване чланом 10 и ужива скоро апсолутну заштиту у смислу да се на њу не могу применити могућа ограничења наведена у ставу другом. Шта више, досадашња пракса Европског суда за људска права јасно наводи да у вези слободе поседовања сопственог мишљења, било каква ограничења у односу на ово право нису у складу са природом демократског друштва. Што се тиче слободе саопштавања информација и идеја, она је комплементарна са слободом примања тих истих информација и идеја и то важи како за штампана средства информисања, тако и за електронске медије.

Иако се слобода штампе у члану 10 изричито не помиње, Европски суд за људска права је развио богату праксу која садржи низ принципа и правила којима се штампи додељује повлашћени статус у уживању слобода садржаних у овом члану. Допунски аргумент у прилог овом ставу је и чињеница да су жртве повреде права на слободу изражавања од стране јавних власти углавном новинари, а не други појединци.

Несумњиво је да Европски суд за људска права даје слободи штампе већу заштиту када се о стварима од јавног интереса, осим политичких, води и јавна расправа. Када је у питању слобода штампе, битно је и објављивање гласина и оптужби које новинари нису у могућности да докажу. С тим у вези, у предмету *Thorgeirson*, Европски суд за људска права изричито је нагласио, на тврдњу државе да у чланицама подносиоца представке нема објективне чињеничне основе будући да он није могао доказати истинитост тужби, да је захтев државе у погледу доказивања истинитости неразуман, па чак и немогућ задатак, наводећи да штампа не би могла скоро ништа објавити ако би се од ње захтевало да објављује само у потпуности проверене чињенице. Одатле произлази закључак да је ствари од јавног интереса неопходно вратити у сам контекст јавних расправа.

Став 2 члана 10 Европске конвенције дозвољава одређена ограничења у слободи изражавања све док су она у складу са посебним критеријумима, а нарочито ако су та ограничења прописана законом, „неопходна у демократском друштву“ и да теже једном од „легитимних циљева“ назначених у ставу 2. У одређивању да ли је забрана дозвољена суд је дозволио државама тзв. „дискреционо право“. Овај појам дозвољава државама одређену слободу у одређивању да ли се ограничење може сматрати неопходним или не, имајући у виду околности у тој држави или у одређеној ситуацији. Међутим, дискреционо право није спречавало никада Европски суд за људска права да испитује ограничења слободе изражавања, а на суду је да одлучи да ли су образложења која је држава дала довољна, с обзиром на њено дискреционо право.

Заштита “угледа и права других” представља “легитиман циљ” који домаће власти најчешће користе да ограниче слободу изражавања. Веома често се оне на њу позивају да би заштитиле од критике политичаре и државне службенике. Из тог разлога је под овом ставком Европски суд за људска права развио богату судску праксу која показује висок ниво заштите која се додељује слободи изражавања, а нарочито штампи. Повлашћено место медија проистиче из става суда према коме медији имају централну улогу не само у политичком изражавању у демократском друштву, већ и у погледу свакодневних ствари од јавног интереса. Што се тиче језика, Европски суд је прихватио жестоку и оштру критику, као и сликовите изразе који имају ту предност што скрећу пажњу на питања која су предмет расправе. Од значаја је и став Европског суда за људска права изнетог у случају *Thoma V. Luxembourg* из 2001. године, који се односи на рад државних службеника у овој држави, где је Европски суд изричито нагласио да државни службеници који поступају по службеној дужности, као и политичари подлежу критици. Граница прихватљиве критике у погледу њих су шире него у погледу обичних појединаца.

Питање слободе изражавања Европски суд за људска права је први пут широко поставио у случају *Handyside* (пресуда од 07. децембра 1976. године) када је у параграфу 50 нагласио да слобода изражавања обухвата и оне садржаје који могу да “увреде, запање или узнемире како државу, тако и одређену групу људи”. Практика Европског суда за људска права је у наредним деценијама еволуирала, ширећи обим права на слободу изражавања коју појединци, односно медији уживају.

Одредбом члана 4 Закона о јавном информисању и медијима (“Сл.гласник РС”, број 83/14...12/16) прописано је да је јавно информисање слободно и да не подлеже цензури.

Чланом 5 Закона о јавном информисању и медијима је прописано да се путем медија објављују информације, идеје и мишљења о појавама, догађајима и личностима о којима јавност има оправдани интерес да зна, без обзира на начин на који су прибављене информације, у складу са одредбама овог закона.

Чланом 8 ЗОЈИМ је прописано да је изабран, постављен, односно именован носилац јавне и политичке функције дужан да трпи изношење критичких мишљења, која се односе на резултате његовог рада, односно политику коју спроводи, а у вези је са обављањем његове функције без обзира на то да ли се осећа лично повређеним изношењем тих мишљења.

У конкретном случају, управо се ради о изношењу критичког мишљења који се односи на резултате рада овде тужиоца као министра унутрашњих послова Републике Србије. Имајући у виду да се ради о једној од највиших функција у извршној власти, дозвољено је чак и да таква критика садржи одређени степен претеривања, односно провокације, а на ком становишту је и Европски суд за људска права, као нпр. у случају “*Wirtschafts – Trend Zeitschriften – Verlags GmbH V. Austria (No.3), Nos. 66298/01 And 15653/02*” пресуда од 13.

децембра 2005. године.

Суштина демократије и постојања државе владавине права, као цивилизацијске тежње, јесте обезбеђивање да лица која су носиоци извршне власти, након што су на демократски начин изабрана на јавну функцију, ту власт врше у интересу свих грађана, односно у општем интересу, а да њихов рад буде подвргнут константној оцени од стране оних у чијем интересу се та власт врши.

Носиоци јавних и политичких функција уживају друштвену привилегију да доносе и извршавају одлуке у име целог или већег дела друштвене заједнице и по самој природи своје функције у позицији су да задобију велики друштвени углед. Међутим, управо та чињеница, у складу са максимумом *noblesse oblige* (част обавезује), као и чињеница да не одлучују само о сопственим интересима, већ о интересима заједнице, ствара обавезу толеранције повећане критике за свој рад, односно вршење власти, од стране свих оних у чије име се та власт врши, а са чиме је носилац јавне и политичке функције био дужан да рачуна пре него што је изразио вољу да такву функцију врши. Једну од најважнијих кочница неконтролисаног вршења власти као негације демократије и владавине права, како је већ речено, представља слобода јавног информисања и минимална могућност ограничења њихове критике на рачун носилаца јавних и политичких функција.

У конкретном случају, погрешно је првостепени суд применио одредбу члана 9 ЗОЈИМ, када је нашао да од стране тужених није испоштована дужност новинарске пажње, односно провере порекла истинитости и потпуности података у вези чињеничне тврдње да је овде тужилац "Главни фантом из Савамале", те да то представља основ за надконаду нематеријалне штете и објављивање пресуде. Значење спорне информације правилно се може тумачити искључиво посматрањем наслова и садржине текста као јединствене целине. Таквим посматрањем предметног наслова и текста јасно се долази до закључка да наведени наслов представља саркастично импутирање политичке одговорности тужиоцу за догађаје који су се, како то произлази из извештаја заштитника грађана од 09.05.2016. године, збили у делу Града Београда који је познат под именом "Савамала" у ноћи 24. на 25.04.2016. године, у раним јутарњим часовима, када је организована моторизована група од више десетина црно униформисаних лица, под фантомкама, опремљених телескопским палицама и снажним батеријским лампама, на око 2 часа преузела фактичку власт над наведеним делом града. Из текста јасно произлази да је новинар, који је аутор предметног текста, на бази изричито наведеног извора, службеног документа – Извештаја заштитника грађана бр. 13-32-2147/2016, деловодни број 17008 од 09.05.2016. године, дошао до закључка о узурпирању власти у једном делу Београда.

Овакви наводи у предметном тексту, поред тога што чине директан позив на политичку одговорност, јасно представљају закључак новинара, односно претпоставку у вези са чињеничним стањем, а која претпоставка је изведена из чињеница наведених у службеном документу – извештају заштитника грађана.

Дакле, из спорног текста недвосмислено произлази да аутор текста износи своје мишљење, односно закључак, да је, имајући у виду трајање и начин на који су се одиграли догађаји у “Савамали” у ноћи између 24. и 25.04.2016. године, као и понашање припадника Министарства унутрашњих послова након тога, тужилац, као министар унутрашњих послова, морао бити упознат са предметним догађајем.

Овакво мишљење и указивање на тужиочеву политичку одговорност је заштићено чланом 8 Закона о јавном информисању и медијима. Такво мишљење, односно закључак новинара и позивање тужиоца на политичку одговорност је засновано на јавном документу – извештају заступника грађана, као Уставом предвиђене институције у Уставном систему Републике Србије, те у конкретном случају нема повреде обавеза новинарске пажње из члана 9 ЗОЈИМ. У супротном, захтевањем да се доказује апсолутна истинитост изнетог мишљења, односно донетих закључака, била би обесмишљења значајна функција медија у тежњи ка успостављању државе владавине права, па и уздрмани сами темељи демократије.

Такође, с обзиром да се ради о закључку новинара да се догађај у “Савамали” није могао одиграти без знања тужиоца, те да у том смислу предметни текст представља критику носиоца јавне функције у обављању поверене му надлежности, новинар, аутор текста, није био дужан да тражи изјашњење тужиоца о критици коју му упућује, већ је тужилац имао право да тражи од одговорног уредника Недељника “НИН” да се објави његов одговор на изнету критику, односно право да тражи исправку информације, у смислу члана 83 и 84 Закона о јавном информисању и медијима, а што тужилац није учинио.

Поред наведеног, Апелациони суд налази да су у конкретном случају ирелевантне одредбе Закона о полицији, у погледу могућности издавања директних наредби припадницима полиције од стране министра унутрашњих послова, имајући у виду да се у спорном тексту тужилац позива на одговорност као носилац јавне и политичке функције, односно као лице које стоји на челу Министарства унутрашњих послова и сноси одговорност за функционисање полиције.

Апелациони суд налази да се правилном применом одредби члана 4, 5, 8, 14, 73, 79 став 1 и 3, 112 и 120 ЗОЈИМ, као и члана 199 и 200 ЗОО, тужбени захтев за накнаду штете и објављивање пресуде морају одбити, а јер се, у смислу члана 112 ЗОЈИМ, у предметном тексту не наводе информације чије је објављивање у складу са овим законом забрањено, већ је, напротив, објављивање спорних информација дозвољено у смислу чланова 4, 5 и 8 Закона о јавном информисању и медијима.

Поред тога, правилном применом члана 199 и 200 ЗОО долази се до закључка да не постоји основ за накнаду нематеријалне штете за овде тужиоца, имајући у виду да се накнадом нематеријалне штете не сме погодовати тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Тужилац није

накнаду нематеријалне штете захтевао као сатисфакцију због наступелих душевних болова због повреде части и угледа, већ је изричито истакао да је сврха његовог захтева за накнаду штете само тежња да се јавности докаже колики су тужени “лажови”. Таква тежња не може представљати основ за накнаду нематеријалне штете у смислу одредаба члана 200 ЗОО, те је сам тужилац искључио основ по ком тражи накнаду за овај вид штете.

Из наведених разлога, Апелациони суд је преиначио одлуку првостепеног суда из става првог изреке, те је одбио у целини тужбени захтев за накнаду штете, као у ставу првом изреке.

Имајући у виду да тужилац није успео са својим захтевом за накнаду штете, у смислу члана 112 ЗОЈИМ, и да је објављивање предметне информације било дозвољено, Апелациони суд је преиначио и одлуку првостепеног суда из става другог изреке побијане пресуде, и у смислу члана 120 ЗОЈИМ одбио захтев тужиоца да се наложи одговорном уреднику да правноснажну пресуду објави, као у ставу другом изреке.

Преиначењем одлуке о главној ствари, преиначена је и одлука о трошковима парничног поступка, на основу одредбе члана 165 ЗПП, па су туженима признати трошкови у износу од 89.700,00 динара, и то на име састава једног образложеног поднеска износ од 12.000,00 динара (6.000,00 динара два пута увећано за 50% на име заступања више странака), на име заступања на два одржана рочишта по 15.000,00 динара (7.500,00 динара увећано за два пута по 50% на име заступања више странака), износ од 24.000,00 динара на име састава жалбе (12.000,00 динара увећано за два пута по 50% на име заступања више странака), на име судске таксе на одговор на тужбу 7.900,00 динара и на име судске таксе на име жалбе износ од 15.800,00 динара, све у складу са АТ и ТТ, као у ставу трећем изреке.

Из наведених разлога, Апелациони суд је, у смислу члана 394 став 1 тачка 4 ЗПП, одлучио као у изреци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

Иван Негић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Вокић

